

„...psallam nomini Domini altissimi.”
„...a fölséges Úr nevét zsoltárral dicsérem.” (Zsolt. 12, 6)

Ismét egy mérföldkőhöz értünk 2003. január 27-én. Ekkor ünnepeltük Béres György – pap-tanár, karnagy, a Gregorián Társaság elnöke – 75. születésnapját.

A zene világában ezen a napon mindenhol ünnepeltek, hiszen W. A. Mozart is ezen a napon született. De azoknak, akik Béres tanár urat ismerik, bensőségesebb ünnep volt ez a nap. És hálaadás is egyben, hogy a mérföldkő után az út egyenesen folytatódik, Tanár úr húszéveseket zavarba hozó lendülettel és frissességgel folytatja eddigi nagyszabású, sokrétű munkálkodását.

Honnan meríti ezt a hihetetlen energiát? Hiszen ami mögötte áll, három ember életébe is nehéz lenne belezsúfolni.

Makóról, a hagymájáról híres kisvárosból indul élete. De a Peer Gynt-i problémakör – hol a legvégső igazság, hiszen hiába bontjuk le a hagyma héját, csak újabb és újabb héjakra lelünk – messze elkerüli. Már gyermekként, kamaszként minden apróságban nagyobb lehetőséget lát, mint bárki más. Kinek jutna eszébe egy alföldi városban sítalpakat barkácsolni? De hiszen ott van a gát lejtője a Maros partján... A zongora is használható egy orgona manuáljaként, a pedálokat hozzá lehet fabrikálni. Hangzásához pedig ott van a belső hallás...

A papi elhivatottságot szinte készen kapja. Egyrészt szeretve tisztelt nagybátyján keresztül, aki az Esztergomi Szeminárium liturgikatanára volt, másrészt édesanyja imádságai által, aki György pappá szentelése után vallotta be fiának, hogy azóta, hogy megszülte őt, ezért fohászkodott. Az egyház ősi énekét, a gregorián éneket anyanyelvi szinten igyekszik elsajátítani már a szemináriumban.

Az egyházzene ügye papi tevékenységének mindig fontos területe, viszont a kőbányai Szt. László templomban, majd az esztergomi Bazilikában végzett karnagyi működése rögtön felébreszti igényes szellemében a tanulás, a továbbképzés fontosságát. Ez egész életének meghatározója lesz. Mint pap, nem lehet a Zeneakadémia hallgatója (az egyházzenei képzés ekkor amúgyis szünetel), ezért magánúton tanul 1953-56-ig Bárdos Lajosnál, Gergely Ferencnél, Harmat Artúrnál és Werner Alajosnál.

1956-ban Ausztriába távozik. Itt már nincs akadály, hogy diplomát szerezzen a Bécsi Zeneakadémia egyházzene tanszakán, de tanulmányait tovább is folytatja a Bécsi Egyetem Zenetudományi Intézetében, mert speciális munkára készül. Afrikai keresztény zene létrehozása a távlati célja annak a népzenei gyűjtőmunkának, amit Tanzániában a luguru törzsnél végez. A cél az ottani államosítások folytán meghiúsul, de megmaradt 450 archivált felvétel a bécsi Tudományos Akadémia Phonogram Archivumában.

Ezután – megint tanulás – teológiából posztgraduális képzésen vesz részt, és érdeklődése ismét a gregorián ének felé fordul. Bécsi plébánosi és karnagyi működése mellett Németországban, Münsterschwarzachban Eugéne Cardine mellett dolgozik egy nyolctagú kutatócsoportban, amely az ősi dallamok rekonstrukcióját tűzi ki céljául, összehasonlítva a középkori kódexek sokféle lejegyzését, a legősibb szentgalleni és metzi notációt is figyelembe véve.

Nem véletlen a felkérés, hogy a Bécsi Egyetem Zenetudományi Intézetében ezt az új tudományt, – amit „első kézből”, Cardine-től tanult – a gregorián szemiológiát¹ Béres György tanítsa. Nemsokára a salzburgi Mozarteumba is meghívják erre a feladatra.

A tanítás azonban újabb tanulásra ösztönzi. Essenben ötéves nemzetközi gregorián kurzust végez el.

Nemzetközi híret fémjelzi, hogy az Arezzo-i Nemzetközi Kórusversenyre is rendszeresen hívják zsűrizni.

¹ Gregorián szemiológia: a gregorián interpretációs kérdésekkel foglalkozó tudomány, amely a gregorián törzsanyagának létrejötté (VIII-IX. sz.) utáni első lejegyzések (IX-X. sz. szentgalleni és metz-i notáció) jeleinek (szemeion) összefüggéseit (logosz) igyekszik föltárni. Ezek a notációk (dallami lejegyzések) még nem mutatják a pontos dallami lépéseket, csak annak irányait. Annál nagyobb gondot fordítanak viszont a megszólaltatás, a szövegértelmezés mikéntjére, és erre rendkívül árnyalt ritmusjelzéseket alkalmaznak. Ennek felismerése fűződik Eugéne Cardine (1905 -1988) nevéhez.

1985-ben a Magyar Tudományos Akadémia Zenetományi Intézetébe hívják meg, hogy ismertesse a gregorián szemiológia kutatási módszereit és addig elért eredményeit.

Ez új irányt ad életének. Bár még hosszú éveket folytatja a tanítást Bécsben és Salzburgban, szülőhazájában is rendszeressé válnak kurzusai. Minden nyáron több mint száz pedagógus, diák, egyházzenei szakember indul Pannonhalmára és Kecskemétre, hogy tudásának nagy hiányát pótolja – hiszen ebben az időben az egyetemek és főiskolák tananyagában a gregorián ének igencsak érintőlegesen volt jelen.

Hamarosan az Egyházkarnagyképző is felkéri a rendszeres oktatásra, így Bécs, Salzburg, Münsterschwarzach és Budapest között osztja meg idejét.

1990-ben megalapítja a Gregorián Társaságot, amelynek azóta is választott elnöke. A magyarországi és közép-európai feladatokat egyre intenzívebben ismeri fel és töretlen hittel, lelkesedéssel vállalja, fokozatosan feladva ezért korábbi megbízatásait. Székelyudvarhelyen, Kolozsvárott, Pozsonyban is várják immár kurzusok, illetve rendszeres oktatás vezetésére. Amerre jár, ott életre kel az ősi ének.

1998-ban plébániai hivatalából nyugdíjba vonul.

És a 70 éves „aggastyán” fejében új ideák születnek, Magyarországon elsőként Nemzetközi Gregorián Fesztivált rendez, amelynek nagy sikere 2002-ben életre hívja a II. Fesztivált is. Ezek az események megmozgatják a Kárpát-medencét, hiszen élőben hallgatni nagy hírnevű szkolákat eddig errefelé még nem volt alkalom. Most Magyarországon és Ausztrián kívül Németországból, Olaszországból, Norvégiából, Hollandiából, Belgiumból, sőt Dél-Koreából érkező, az élő gregoriánt imádságként megszólaltató, liturgiai gyakorlattal rendelkező szkolák énekében gyönyörködhattunk. A Fesztiválokra pedig ezeken túl nemzetközi hírnevű gregorián kutatók előadásai, zsolozsmák és főpapi szentmiséken való részvétel és a kiállítások tették felejthetlenné a résztvevőknek a Vácott töltött napokat.

Egyszer – talán '94-95 táján – érdekes dolgot hozott a próbára. Egy tökéletesen kiszáradt kis fücsomóféleséget mutatott, majd vízbe tette. Nem akartunk a szemünknek hinni, amikor az élettelennek hitt növény fél óra elteltével szétnyílt, és a próba végére zöldülni kezdett. Jerikói rózsa volt, ami életerejét hosszú évekre el tudja raktározni, és aminek a legkissebb nedvesség is elég, hogy életre keljen. Hogy Tanár Úr is tele van életerővel, azt mindenki tudja, aki ismeri. Mi az, ami az ő energiáját működésbe hozza? Nem csinál belőle titkot: mindig van valami kitűzött célja, állandóan nagyszabású tervekkel van tele. Most, 75 évesen is. Fáradhatatlanul tanít, kottamelléklettel együtt kiadott hangfelvételen dolgozik, a Magyar Liturgikus és Egyházzenei Intézet megbízásából egy öttagú bizottságban készíti elő egy új énekeskönyv gregorián anyagát, újabb szkolatálalkozókat szervez (2003. május 3. Debrecen, május 16-17. Budapest) és már tervezi a III. Nemzetközi Gregorián Fesztivált 2005-re.

Pezsgés, munka, jókedv, bizakodás – ez jellemzi Béres atya körül a mindennapokat. Keddenként este a pesti Ferenceseknél vezényli a szentmisén felhangzó gregorián éneket. A liturgiát végző Schola Gregoriana Budapestinensis tagjai majd tíz éve birkóznak a vállalt feladattal – Tanár Úr hallatlanul kifinomult magas követelményeinek megfelelően énekelni. Így a tizedik év küszöbén mintha néha-néha elégedett lenne. Hogyan bírtuk ki mostanáig? Hiszen igényessége nem kényeztet el bennünket sikerélmény dolgában. Ez a titkok titka. A türelem, amivel botladozásainkat javítja, a szeretet, amivel gyarlóságainkat szemléli, a megértés, amivel problémáink felé fordul, az „örök diák” empátiája, amivel tanulási nehézségeinket kezeli, az optimizmus, amivel – mint már fiatal korában is – a lehetetlenből is valamit faragott, a humor, amivel áthidalja fáradtságunkat. Mert ő sohasem fáradt. Mindez feledtetni botladozásainkat, gyarlóságainkat, tanulási nehézségeinket, alkalmatlanságunkat, fáradtságunkat. És egyszer csak képesek leszünk arra, amire önerőnkől sohasem futotta volna – az egyház ősi, legszentebb énekét megszólaltatni. Hogyan? Imádságként:

**„Cantabo Domino, qui bona tribuit mihi,
et psallam nomini Domini altissimi.”**

**(„Énekelek az Úrnak, ki jót tesz velem,
és a fölséges Úr nevét zsolttárral dicsérem.”)**